

Duurzaamheid staat centraal in de ‘Toekomstvisie gewasbescherming 2030’

In 2030 baseren we gewasbescherming vooral op weerbaarheid: gewassen kunnen tegen een stootje en teeltsystemen zijn grotendeels zelfregulerend. Ziekten en plagen krijgen daardoor minder kans. De noodzaak om in te grijpen blijft tot een minimum beperkt. Dit is de essentie van de ‘Toekomstvisie gewasbescherming 2030’ van voormalig landbouwminister Schouten. Organisaties als LTO, Plantum en NFO omarmen deze ambitie. Wel doen ze een oproep aan de politiek de randvoorwaarden te scheppen. Om zo deze toekomstvisie succesvol te implementeren.

Volgens Gea Bouwman van Plantum is het cruciaal dat de toegang tot nieuwe veredelings technieken laagdrempeliger wordt. “De regelgeving voor genetische modificatie richt zich voornamelijk op veiligheid voor mens, dier en milieu. In EU-verband hebben we te maken met oude biotechnologie-wetgeving. Die heeft geen rekening gehouden met nieuwe technologische ontwikkelingen. Het is belangrijk dat we erkennen dat nieuwe verdelingsmethoden geen genetische modificatie zijn. Op die manier is een versnelling in de toepassing van deze verdelings technieken mogelijk.” Volgens Bouwman moet dit uiteindelijk leiden tot de snellere beschikbaarheid van weerbaardere rassen. Die beter bestand zijn tegen biotische stress (ziekten & plagen) en abiotische stress (droogte, wateroverlast, extreme temperaturen, et cetera).

Lange goedkeuringsprocedures

Niet alleen in EU-verband, maar ook binnen Nederland ziet Bouwman kansen op het vlak van wet- en regelgeving. Ze kijkt hiervoor met name naar het Ctgb (College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden). Dit toelatingscollege hanteert voor de goedkeuring van ‘groene’ (laagrisico) middelen grotendeels dezelfde procedure als voor chemische gewasbeschermingsmiddelen. “Dit is wat ons betreft echt een knelpunt voor de korte termijn dat we moeten oplossen. Chemische gewasbeschermingsmiddelen gaan we per slot van rekening steeds meer vervangen door groene alternatieven. Ondertussen

Gea Bouwman:

“Als het echt nodig is, moet een teler kunnen teruggrijpen op een chemisch correctiemiddel.”

vallen effectieve bestaande middelen weg, terwijl alternatieve oplossingen nog niet binnen handbereik liggen. Daarmee remt het de innovatie en komt het voortbestaan van teelten onder druk te staan. Dat moet in het belang van de sector veranderen.”

Fytosanitaire eisen

Bouwman maakt zich wel zorgen over de fytosanitaire eisen op ingevoerde zaden door derde landen. Deze landen buiten de EU hanteren vaak een nultolerantie voor de aanwezigheid van organismen. “Dan hebben we straks weliswaar weerbaar geteelde en ziektevrrije zaden, maar keurt men die als nog af vanwege de aanwezigheid van een relatief onschuldige schimmel. Het zou mooi zijn als we daar rationeler mee omgegaan.”

Overgang naar systeem van balans

Bouwman benadrukt dat ook de achterban van Plantum het belangrijk vindt dat de sector geleidelijk overgaat van een systeem van corrigeren naar een systeem van balans. “Om die transitie door te kunnen maken, is echter wel een aantal bouwstenen nodig. Denk dan voor de teler onder meer aan de beschikbaarheid van goed uitgangsmateriaal. Dat vrij is van ziekten en plagen.” Ook pleit Bouwman voor een andere focus bij de teler en bij de eigen achterban van plantenkwekers en zaadbedrijven. “We moeten nog meer leren denken vanuit preventie en een weerbaar teeltsysteem. Wat kan ik, meer dan ik nu al doe, doen om ziekten en plagen te voorkomen? Denk hierbij

bijvoorbeeld aan het telen in een gesloten kas en het toepassen van recirculatie. En wat kan ik als teler doen aan betere monitoring en aan biologie toepassen om een eventuele opkomende plaag de kop in te drukken? Kan ik de inzet van een chemisch bestrijdingsmiddel beperken tot een pleksgewijze behandeling? We moeten van een systeem van acteren op een waargenomen aantasting, naar een systeem van vooraf acteren om die aantasting juist te voorkomen. Onder meer door het systeem weerbaar te maken.” Een overgang naar een volledig biologisch teeltsysteem acht Bouwman op korte termijn niet realistisch. “Als het echt nodig is, moet een teler kunnen teruggrijpen op een chemisch correctiemiddel.”

Voorwaarden

Peter Knippels is themaspecialist gezonde planten van LTO. Hij is blij dat alle betrokken partijen in de sector de nieuwe gewasbeschermingsvisie ondertekenden. “Toen wij vanuit LTO instemden met het uitvoeringsprogramma, stelden we wel twee voorwaarden. Ten eerste moeten er oplossingen komen voor de korte termijn knelpunten. Daarmee doel ik op de beschikbaarheid van beschermingsmiddelen daarvoor en het economisch perspectief voor de teler. Ten tweede moet de politiek ons steunen met consistent beleid.”

Eerlijke concurrentie

Ron Mulders is portefeuillehouder Gezonde Planten bij LTO en voorzitter van de Nederlandse Fruittelers

Ron Mulders: “Als je Nederlandse boeren en tuinders wilt motiveren om te vergroenen, moet je daar geloofwaardige, oplossingen voor hebben.”

Organisatie (NFO). Volgens hem hangt veel van het verdienvermogen van de boer of tuinder af van het concurrentievermogen in internationaal perspectief. “Het is daarom belangrijk om te komen tot een ‘level playing field’.” Mulders licht dit toe met een voorbeeld. “Onderzoek en ervaring laat zien dat de productie met minimaal 20% tot 50% daalt als je overschakelt op biologische teelt. Helaas zijn de consumenten nog niet erg bereid om meer te betalen voor voedsel. Als je de ontbrekende 20% tot 50% importeert uit een land als bijvoorbeeld Marokko, los je het probleem natuurlijk niet echt op. Daar gelden immers minder strenge residuregels. Als je Nederlandse boeren en tuinders wilt motiveren om te vergroenen, moet je daar geloofwaardige, praktische oplossingen voor hebben. Vooral nog hebben we die niet.”

Niet afhankelijk worden

Ook Peter Knippels benadrukt het bieden van economisch perspectief voor telers. “De verduurzaming van teeltsystemen kost nu eenmaal geld. Daar moeten dan wel een eerlijk concurrentieveld en een eerlijke vergoeding

tegenover staan.” Ron Mulders voegt daaraan toe: “De inval in Oekraïne en de energie- en klimaatcrisis leerden ons hoe belangrijk het is om voor je voedselvoorziening niet afhankelijk te zijn van anderen. Zo hebben bijvoorbeeld de koude winter in Spanje en de droogte in de Povolakke een merkbare impact op het voedselaanbod.”

Meer, meer, meer

Volgens Ron Mulders betalen we op dit moment de prijs voor het landbouwbeleid van de afgelopen decennia. “Iedereen, inclusief toeleveranciers en de banken, stuurde op het vergroten van de productie. ‘Meer, meer, meer’ was al die tijd het credo. We kunnen de transitie naar duurzaam produceren nu alleen maar voor elkaar krijgen als iedere schakel er de schouders onder zet en zijn eigen verantwoordelijkheid neemt.”

Gea Bouwman wijst in dit verband nog op een andere belangrijke voorwaarde om succesvol te switchen naar duurzame teeltsystemen: “Goede communicatie is cruciaal. We moeten goed uitleggen wat we doen en waarom we het doen. En de resultaten naar buiten brengen.” ●

Visie op hoofdlijnen

In 2030 bestaat de land- en tuinbouw in Nederland uit een duurzame productie met weerbare planten en teeltsystemen. Ziekten en plagen krijgen hierdoor veel minder kans. En het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voorkomen we hier zo veel mogelijk mee. Daar waar men gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, is dit conform de principes van geïntegreerde gewasbescherming. Bovendien nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen. Hiermee wordt tegelijkertijd een blijvend economisch perspectief voor de land- en tuinbouw gerealiseerd.

Deze visie bestaat op hoofdlijnen uit drie strategische doelen:

1. Plant- en teeltsystemen zijn weerbaar
2. Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden
3. Nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten.